

سلسله دروس خارج

اصول فقہ

جلسه :

۶۳

تاریخ :

۱۹ / ۱۲ / ۱۴

مبحث وضع
(وضع شخصی و نوعی)

تعریف: وضعی است که در آن **یک لفظ** (بدون تغییر از حیث هیأت و ماده) برای معنی انتخاب می شود

نکته: وضع شخصی به معنای جزئی بودن در مقابل کلی بودن نیست بلکه به معنای این است که لفظ مذکور، واحد است و شکل های متعدد نمی گیرد

تعریف: واژه مورد نظر، مصادیق متعددی از الفاظ مختلف را در بر می گیرد که هر یک، معنای خاص خود را دارند

مثال: وضع **هیأت فاعل** (مصادیق: ضارب، صادق ..)

نکته: مرحوم عراقی از وضع نوعی به «**وضع قانونی**» یاد کرده است

وضع

شخصی:

تقسیم، به لحاظ
«**لفظ**» است
نه به لحاظ
«معنی»

مرحوم

محمد تقی

اصفهانی

هیأت اسمی ثابت

مثال : فاعل

هیأت نسبت ثابت

مثال : جمله اسمیه

هیأت اعرابی ثابت

مثال : رفع

ماده ثابت + هیئت متغیر

مثال : «ض ر ب» برای

زدن

هیأت ثابت + ماده متغیر

ماده معین + هیأت معین

مثال : «زید»

متغیر بودن یکی از ماده

و هیئت

ما می گوئیم

بررسی اقسام وضع شخصی و نوعی

نوعی	شخصی	مثال	وضعیت هیأت و ماده	
-	همه اصولیون	زید	هیأت معین + ماده معین	۱
مرحوم عراقی	مرحوم آخوند و مرحوم اصفهانی	«ض ر ب» برای «زدن»	ماده ثابت + هیأت متغیر	۲
اکثر اصولیون	آیت الله وحید	فاعل (صادر کننده فعل)	هیأت اسمی ثابت + ماده متغیر	۳
همه اصولیون	-	هیأت جمله اسمیه	هیأت نسبت ثابت + ماده متغیر	۴
مرحوم آخوند	-	رفع (دالّ بر فاعلیت)	هیأت اعرابی ثابت + ماده متغیر	۵

۱. وضع شخصی زید

۲. وضع شخصی «ق و م»

۳. وضع نوعی «فاعل»

۴. وضع نوعی «اعراب»

۵. وضع نوعی جمله اسمیه

وضع های شخصی و نوعی
موجود در «زید قائم»

در جمله «زید قائم» علاوه
بر وضع های شخصی و
نوعی موجود، وضع دیگری
نیست که همه آنها را به یک
صورت شامل شود

مرحوم
آخوند